

Børn á alnótini

Barbara Holm

Redaktørur á Vikuskiftis Sosialinum

Hvussu er tøkniliga lívið hjá børnunum?

Hóast internetið hevur verið ein fastur partur av okkara lívið nú í nøkur ár, so eru vit framvegis ikki fullgreið yvir, júst hvussu internetsamleikin ávirkar tað uppvaksandi ættarliðið

»Tey ungu nú á døgum. Sita bara við hvør sínum paddi«. Hvussu nógv hava ikki hoyrt ella sagt tann setningin seinastu árin. Men hóast vit vita og viðmerkja, at tøkniliga og internetið er ein partur av gerandisdegnum hjá okkara yngsta ættarliðið, so er kortini ábendingar um, at vit ikki vita, hvat tað inniber.

Tey ungu hava sín samleika á internetinum, hava fleiri sálarfrøðingar víst á seinastu árin. Hóast vit vaksnu eisini hava brúkarar á sosialu miðlunum og á onkran hátt ivaleyst eisini liva eitt lív á netinum, so eru vit helst ikki heilt varug við, hvussu okkara ungu liva sítt lív á netinum.

Tað er í øllum førum greiða niðurstøðan hjá lögregluni og barnaverndarstovuni.

Í temasiðunum hesaferð kanst tú lesa, at lögreglan fær fleiri og fleiri fráboðanir um børn, sum hava verið fyrri ágangi á netinum. Og at lögreglan nú heitir á foreldur, um at traðka til.

Tað var júst tað ein mamma gjørdi, tá ið hon varnaðist, at atburðurin hjá 14 ára gomli dótttrini broyttist. Vikuskiftis Sosialurin hevur gjørt samrøðu við mammu og dóttir, sum ynskja at vera dulnevndar í blaðnum. Tær hava upplivað, at trýst á sosialu miðlunum

hevur elvt til, at 14 ára gamla gentan kendi seg trýsta til at senda naknar myndir av sær sjálvari til annan Snapchat brúkarar. Og hóast hugsanin við Snapchat er, at myndir og boð hvørva eftir nøkur sekund, so ber væl til at goyma myndirnar, um tú ert nógv kvikur. Og júst hetta gjørdi drongurin, sum fekk naknu myndina umvegis Snapchat. Tað gjørdist sostatt byrjanin til eitt langt tíðarskeið við internetharðskapi móti ungu gentuni og familjuni. Mamman hevði tær reglur galdandi, sum flestu okkara meta sum nøktandi. Men kortini livdi dóttirin eitt lív á netinum, sum í síðsta enda endaði við at seta hana í sera trupla støðu.

Eins og vit í dag hyggja aftur á undanfarin áratíggjur og gruna um, hvussu tað ber til, at vaksin fólk royktu í høgdi á smábørnum, so er spurningurin, um júst atferðin og frælsið hjá okkara ungu á internetinum verður tað, sum vit um áratíggjur fara at hyggja aftur á og spyrja – hví lótu vit tey ferðast so frítt á netinum?

Undir øllum umstøðum er ikki ivi um, at tað uppvaksandi ættarliðið livir sítt eigna lív á internetinum. Eitt lív, sum foreldur ikki kenna vavið á.

ALNÓTIN ER EITT VANDAMIKIÐ SPÆLIPLÁSS

Løgreglan fær fleiri og fleiri fráboðanir um børn, sum hava verið fyrri ágangi á alnótini. Myndugleikar biða nú foreldrini um hjálp at fáa tamarhald á støðuni.

BIRGITH LASSEN

Møguliga sær tað trygt út. Børnini sita við telduna ella paddin og senda fjákkur myndir millum hvønn annan. Men eru foreldrini í veruleikanum greið yvir, hvørjum børnini samskifta við?

– Foreldrini vita ikki, hvussu sosialir miðlar eru skrúvaðir saman, og tí eru tað ikki øll foreldur sum eru greið yvir vandarnar, sigur Óli Rubeksen, sum er fyrirbyrgjandi ráðgevi á Barnarverndarstovuni.

Tøl úr grannalondum vísa, at trupulleikin er alsamt vaksandi. Í Noregi upplýsir lögreglan, at talið av fráboðanum vaks við 80% eftir einum ári. Hóast vit eingi tøl hava, sum siga nakað um fráboðanir á hesum økinum í Føroyum, er eingi orsök at halda, at føroysk børn eru trygg á alnótini.

Sambært Óla Rubeksen er trupulleikin stórur, og hann vaksur við rúkandi ferð. Ein pástandur, sum lögreglan kann nikka vátandi til.

– Vit fáa javnan fráboðanir um brotsgerðir á alnótini. Í veruleikanum er hetta tað størsta økið innanfyri børn og ung í lóttuni, sigur Mariann Reinert, lögreglukvinna.

Fleiri føroysk dømi

Mariann Reinert og Óli Rubeksen eru bæði knýtt at tí sokallaða SSP-samstarvinum. Eitt samstarv

Um brotsfólkið er ein vaksin maður ella ein ung genta, er líkamikið. Hvørjum landi brotsfólki er í, spælir eiheldur inn. Øll brotsfólk, sum hava hug at gera seg inn á børn, hava atgongd til børnini døgnið runt, tí børnini sita einsamøll við sínari smartfon á kamarinum»

Óli Rubeksen

millum skúlar, sosialar myndugleikar og lögregluna, hvørs endamálar er at leiða ungdóminum rundan um trupulleikar. Fyri nøkrum árum síðani var rúsdrekka og hververk í miðdeplinum, men nú er tað alnótin og sosialar miðlar sum verða raðfestir hægst. Orsøkin er einføld.

Flestu børn í dagsins samfelag hava atgongd til alnótina. Tey brúka sosialar miðlar so sum Facebook, Snapchat, Instagram og Ask í gerandisdegnum. Sosialu miðlarnir verða oftast brúktir at samskifta við vinfólk, og foreldur eru tí ofta ikki tilvitað um, at børnini lættliga kunnu falla í klørnar á fólki, sum ikki altíð hava tað besta í hyggju.

Hóast tað er ringt at kortleggja hvussu umfatandi trupulleikin er, kann Vikuskiftis Sosialurin staðfesta, at døminu eru fleiri. Vit hava millum annað tosað við unga gentu, sum varð hótt og noydd at senda nakinmyndir av sær sjálvari á einum sosialum miðli. Hon kendi seg hótta og gjørdi sum hon var biðin. Sakin, sum gjørdist eitt lögreglumál, endaði við at myndin fløraði millum ung úr øllum landinum.

Lætt at vera brotsfólk

Foreldur eru ofta ikki tilvitað um, at børnini lættliga kunnu falla í klørnar á brotsfólki. Og tað ger lívið lætt hjá fólki, sum vilja gera seg inn á børn.